

Tiltott terület

nyitottam a tölgyfadobozt. Az első lapon: *Rózsa Naplója*. A következőn tervrajz, a tervező olvashatatlan neve. A dátum: 1924

Három szoba, manzárd, olvastam. A jobboldali a miénk. A középső a nagyszülőké. A manzárd Károly bácsié, ő a Nagymama testvére. A középső szobából terasz nyílik a kertre.

Közeledik a 15. születésnapom. Együtt lesz a család. Felköszöntenek. Talán a Nagymama is. Ritkán beszél. Amit leírok, Károly bácsitól hallottam. Szeret emlékezni. Mesél a világháborúról is. Katona volt. Harcolt a doberdói csatában. A halottakon kergettek minket rohamra, mesélte.

Ő is, a Nagymama is Galíciában született. Tízéves volt, a Nagymama nyolcéves, amikor egy pogromban rájuk gyűjtötták a házat. Károly bácsi elmagyarázta, mi a pogrom. Gyilkolják a zsidókat. Ők ketten, mesélte, az udvaron játszottak. Menekültek. A szülei bent égtek a házban.

Menekülők vették fel őket a szekerekre, mesélte Károly bácsi, olvasom Rózsa naplóját. Hosszú volt az út. Fáztak. Éheztek. A Nagymama szótlán volt. Árvaházba kerültek. A Nagymama húszéves volt, amikor összeházasították a Nagypapával. A Nagypapa huszonöt. Az ő apjának nőiruha-üzlete volt Budapesten a Rákóczi úton. A Nagypapára hagyta, amikor meghalt. A Nagymama volt a pénztárban, mindig bokáig érő fekete ruhában, mesélte Károly bácsi.

A Nagypapa kölcsönöket vett fel, abból építette meg ezt a villát. Rólam nevezte el. A nevem ott van a házfalon.

a napló utolsó sora olvashatatlan

kiemelem a dobozból a következő lapot

Vörös Csillag Gépgyár szakszervezeti üdülője. Az államosítás dátuma: 1948. április 19.

lefotózom

fénykép következik. Egyenruhás baka. A hátlapján: Károly bácsi a háborúban, 1916

Szeretek a kertben sétálni, olvasom a következő lapon. A fiatal gesztenyefa alatt van egy kőpad. Ott írom a Naplómát. Nem akarom, hogy lássák.

A közös reggeli a teraszon van. Utána kimegyünk a strandra. Apukánk bérelt kabint. Begyalogolunk a tóba. Utána a parton napozunk. Anya bekeni a hátamat napolajjal. Az arcomra krémet ad. A nyaralók között vannak ismerősök. Pingpongasztal is van. Elég jól játszom.

Minden nyáron tótfalvai teniszverseny. A kisbíró is kidobolja.

hiányzik a napló folytatása

a következő oldalon a Vörös Csillag Gépgyár jutalomüdülést elnyert dolgozóinak névsora, 1951

másik világban járok, egymásra rétegeződnek a távoli és a még távolabbi események. A dobozt bizonyára mások is felnyitották, gondolom. Kik? Mikor? Miért? Majd próbálom időrendbe rakni

egyelőre külön-külön lefotózom az oldalakat, olvasom a következő lapot

A Móring vendéglő kerthelyiségében külön asztalunk van. Ott ünnepeltük a születésnapomat. A Nagymama is eljött. Hallgatott. Két pusztit adott a homlokomra. A dobogón tangóharmonikán játszott egy fiatalember. Hölgy kísérté zongorán. Énekelt. Dúdoltam vele egy új slágert, ez lett a veszted, mind a ketőnk veszte, egy csillagos, mély, forró nyári este.

Hozták az ünnepi tortát. Elfújtam a tizenöt gyertyát. Anyával felszeleteltük a tortát. A parketten párok táncoltak. Odajött az asztalunkhoz egy magas, göndörhajú fiú. Anyától kérdezte meg, felkérhet-e táncolni. Anya mosolygott. Tetszett neki a fiú udvariassága. Tangót táncoltunk. Visszakísért, megkérdezte Anyától, hogy másnap meglátogathat-e. Volt gyerekszobája, mondta Anya, mikor kifelé mentünk, de légy óvatos.

Másnap sötétedéskor érkezett. Köszönt a szüleimnek. Sétáltunk. Beszélgetünk. Jövőre érettségizik. Szereti a matematikát. Leültünk a parkban a gesztenyefa alatt a kőpadra. Átkarolt. Megcsókolt. Ezt félek leírni. Álomban én is megcsókoltam. Reggel elmondtam Anyának. Az álmot is. Nektek már egyszerűbb, mondta. Amikor olyan korúak voltunk, lányok, mint most te, kimentünk a közeli Keleti pályaudvarra, ott várt az udvarlónk, mintha éppen az érkező vonattal jött volna, hozzá futottunk, mint akik családtagot vártak, így lehetett csókolózni. Ezen mind a ketten nevtünk.

a következő lapon a VI. számú Építőipari Vállalat ajánlata a villaépület kibővítéséről. A munkálatokért az új szobák közül hármat megkapnak a vállalat dolgozói számára. Aláírok a tulajdonos vállalat és az ajánlattevő párttitkárai és szakszervezeti vezetői, 1958

ezt is lefotózom

újabb lap

MTI-jelentés: 1943. január 24. A Don-kanyari ütközetekből visszavonuló csapataink sikeres elszakadó hadműveleteket folytatnak.

Hogy lehet visszavonulás közben sikereket elérni?

semmi nem tartozik össze a lapokon, mégis úgy érzem, elválaszthatatlanok. Az ilyen érzések, magyarázta adjunktusunk, hozzátartoznak a munkánkhöz. Szétszedni-összerakni, magyarázta. Kik egészíthették ki ismereteikkel, dokumentumaikkal a naplót? Holtak és élők, mintha kézen fogva együtt bujkálnának

álomban táncra kértem Rózsát, mosolygott, hozzám simult, vezette a lépéseket a parketten, sétáltunk a villasorban, üldögéltünk a gesztenyefa alatt a kőpadon.

éjfélkor kimentem az erkélyre

a kőpadon még ott ült a szomszédom. A sötétben is jegyzetelt

később ébredtem

rendbe szedtem magam, reggeliztem, hívtam az adjunktusunkat, beszámoltam

jó úton jár, Fürkész, ha ismételten összekeveredik, amit rendezni próbált, mondta, ilyen az idő természete, folytatta, mintha előadást tartana, múlt nélkül

nincs jelen, figyelmes munkával megtalálhatjuk a kapcsolatokat, addig kell keresni, amíg egy támpontig jutunk... csengettek, ajtót kell nyitnom... majd hívom várakoztam

nem hívott

olvastam tovább a naplót

A legjobb szórakozás a teniszpálya. Néha Anyával, néha egyedül sétálok át. Az alapvonal mellett fonott karosszékek vannak a jómódú nyaralóhölgyeknek. Mi a padokra ülünk.

Tegnap megjelent egy katonatiszt. Főhadnagy. Fehér nyári zubbonyán kitüntetések. A játékvezető bekiáltotta a soron következő játékosok nevét. A tisztét és az ellenfelét. A tiszt elsietett az öltözőhöz. Teniszdresszben jött vissza, trikóján a kitüntetések szalagjaival. A karosszékekben a hölgyek megtapsolták. Az egyik fiú a padoknál azt mondta, ez még a fürdőruhájára is feltűzné a kitüntéseit.

Kijött a másik játékos. A karosszékekben a hölgyek összesúgtak. A helyi péklegény volt. Jártunk a pékségben, ismertük. Elmondta, hogy pesti fiú, a rendelkezések miatt nem vették fel az egyetemre. Gyárba ment dolgozni, nyári munkára lejtött a pékségbe. Mindig a frissen sült kenyérből választott nekünk.

A háló két oldalához mentek. A tiszt hátralépett. Zsidóval nem játszom, mondta, a hölgyek tapsoltak. Meghajolt felénk, visszament az öltözőbe, elsietett.

A fiúk közül az egyik odament a játékvezetőhöz. Mondott neki valamit. Bement az öltözőbe, dresszben, teniszütővel jött vissza. Kezet nyújtott a pékségben dolgozónak. A bíró bement az adogatót. Szépen játszottak. A pékségben dolgozó nyert. Újra kezet fogtak. Néhány fiú tapsolt.

Beszámoltam Anyának. Váltottam vele néhány szót, mondta, az orvosi szakra jelentkezett, kitűnő eredménnyel érettségizett.

jelez a mobilom. Félreteszem a naplót

hol is hagytuk abba, mondja az adjunktusom... igen... keressen támpontot, amiben összefutnak az időben a távoli események is. Úgy emlékszem, azon a házfalon volt egy név és egy évszám

eltűnt a név is, az évszám is. A repedést is kijavították, új vakolást kapott a fal

ez is lehet támpont, mondta, az eltűnés... az eltüntetés... beszélünk a tágabb környezet fontosságáról... a történelmi eseményekkel való kapcsolatáról... abban is működik az eltűnés... pontosabban az eltüntetés... jó úton jár... megyek az órára...

nyitottam a gépemet. Az interneten kerestem eseményeket abból az időből, amikor Rózsa a naplóját írta. Rátaláltam Horthy Miklós Adolf Hitlerhez írott egyik levelére

Excellenciás Uram!

Annak idején én voltam az első, aki szót emeltem a zsidók destruktív magatartása ellen, s azóta megfelelő intézkedéseket is tettem befolyásuk visszaszorítására. A zsidók kikapcsolására vonatkozó intézkedések folyamatban vannak, s amint meglesznek az elszállításuk feltételei, azt végre fogjuk hajtani. 1943. május 7.

elmentettem

olvastam tovább a naplót

Minden vasárnap a Móringer vendéglő kerthelyiségében ebédelünk a törzsasztalunknál. Apa is velünk van. Péntek este érkezik a hétvégére.

Tegnap hangos társaság ült az asztalunknál. Söröztek, énekeltek. Apa hívta a vendéglőst. Móring úr kövér, virágmintás kötényben intézkedik. A homloka iz-zad. Nagyon sajnálom, mondta, de a kerthelyiségben nem lehet önknek. Töb-ben szóltak, egyesek tiltakoztak. A Nagymama váratlanul megszólalt. A ven-déglőben is hallgatott. Az ételt is Nagyapa rendelte számára. Hagyja fiam, mondta Apának, hagyja, ismerős eset.

A közhangulat, kérem, nagyon sajnálom, szabadkozott Móring úr. Van egy tartalékasztalom a belső teremben. Ott nagyon meleg van, mondta Apa. Móring úr ismételte, nagyon sajnálja. Hagyja, fiam, ismételte Apának a Nagymama.

Ő, így nevezem a Naplómban, mióta megcsókolt. Újra eljött. Sétálunk. Leme-gyünk a tóhoz. Világít a Hold.

Anyával vásároltunk a vegyesboltban. Minden kapható. Illatos szappanok, két-féle puder, három különböző színű rúzs. Választhattam rúzsst. Anya a halványat ajánlotta. Kis üvegszekrényben kölnik. Azokból nem érdemes, mondta Anya, pa-csulik, majd adok az enyémből. A pacsulit még nem hallottam. Olyan, mint a sza-gos víz, magyarázta.

A Móring vendéglőbe nem mentünk többet. Plakátok hirdették, különleges műsor lesz a Sirály étterem kerthelyiségében, híres fővárosi előadóművész érke-zik, Szentiványi Rudolf. Próbáljuk meg, mondta Apa. Asztalt foglalt.

Kicsit erős volt a halászlé, de finom. A szomszédos asztaltársaságban felfe-deztem a főhadnagyot, akit a tenispályán láttam. A kitüntetései ott voltak a zubbonyán.

A cigányprímás járta az asztalokat. A mienknél is megállt. Apa a *Feketeszárú cseresznyét* rendelte. Kedves nótája volt. Az ő apja tanította meg neki. Apai nagy-pám a születésem előtt halt meg. Annyit tudtam róla, hogy falun éltek, boltos volt.

A cigányprímás Anyuhoz hajolt, aztán hozzám. Húzta, Apa énekelt, fekete-szárú cseresznye, rabod lettem szép menyecske, ne bánj velem, mint raboddal, hanem úgy, mint galamboddal.

Bejelentették a műsort. Apa fehérbort rendelt, pénzt adott a prímásnak.

Három énekes lépett a dobogóra, három lány, bemondták a dal címét. *Magyar Hiszekegy*. Ismertem a rádióból. Szépen énekeltek, Csonka-Magyarország nem ország, egész Magyarország mennyország. A prímás a bandával tust húzott. Ki-lépett Szentiványi Rudolf zsinóros mentében. Nagy tapsot kapott. Szavalt. Ameddig piros lesz a vér, ameddig fehér lesz a hó, ameddig zöldell a rét füve, lesz jel eszünkbe juttató. A lányok újra énekeltek a *Fohászt*. Ő is énekelt. Szép hangja volt. Újra szavalt: Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában, hiszek egy isteni örök igazságban, hiszek Magyarország feltámadásában, Amen. Álljatok fel, kiáltotta. Mindenki felállt. Apa ránk nézett. Mi is felálltunk. Ismételjétek ve-lem, kiáltotta. Zúgott a kert az ismétléstől. Tapsoljatok, kiáltotta. Valaki a szom-széd asztalnál közbekiáltott, ki az idegenekkel, a hazaárulókkal. Apa intett a főpincérnek, fizetett. A palackban maradt bor. Adja a prímásnak, mondta Apa.

Ide se jövünk többet, jelentette ki az utcán. Anya átkarolt.

megszakadt a napló szövege

a következő lapon az amerikai ikertornyok elleni terrorakció fotója volt. Fel-irat: 2001. szeptember 11. A halottak száma: 1996. Az akciót az Al-Kaida terror-szervezete végezte

abban az évben születtem, gondoltam. Hallottam, olvastam a pusztításról, de hogy került a dobozba a fotó. Ki helyezte ide? Mi volt vele a szándéka? Miféle kapcsolódásokra akarhatta felhívni a figyelmet?

töprengtem

pihentem

leadtam a szobakulcsot a recepción

az épület előtt mindennap közmunkásmellényben dolgozott egy idős ember. Tisztította az utat. Seprű, nyeles lapát, gereblye, sövénynyíró, metszőolló. Talicskába gyűjtötte a hulladékot, tolt a utca végén elhelyezett konténerig, belapátolta. Jött vissza. Folytatta a tisztogatást

figyeltem a kiszámított mozdulatait. Mintha örökösen ezt csinálta volna. Lehetett nyolcvanéves. Söpört, lapátolt, nyírt, rakodott, tolt a talicskát

megszólítottam

nem válaszolt

jó napot, ismételtem

maga az új főnök?, fordult felém

nem vagyok főnök

söpört tovább

mindig itt dolgozik?

megállt. Máshol is, mondta

mióta?

régóta... maga kicsoda?

a panzióban szálltam meg. Nyugalmas hely. Itt dolgozom néhány napig. Érdekel a környék. Ez a munkám

az is munka?

nekem az. Dolgozott a házban is?

az egyik fatörzsnek támasztotta a söprút

innék valamit

bementem a bárba, vásároltam egy doboz alkoholmentes sört

ivott néhány kortyot, nyújtotta a dobozt felém

tegye csak el, mondtam

a szerszámai mellett volt a tarisznyája. Oda tette

merre dolgozik még?

sokfelé... a faluban... a nyaralók utcáiban

takarít?

látja

mást is?

ami akad... csatornázás... betonozás, szőlőmunka... szüretkor puttonyozás, darálás, préseles... tavasszal metszés... ahová hívnak télen?

hólapátolás... pincemunka... fejtés

elővette a sörösdobozt. Ivott. Letörölte az izzadságot a homlokáról

kitől tanultak?

édesapámtól

mindenhez értett?

kellett... volt a háborúban is... azt is kellett

kiitta a dobozból a maradék sört
még egyet?, kérdeztem
most ennyi
mesélt az édesapja a háborúról?
hallgatott
sokfelé dolgozott, mondta kis idő után
itt a háznál is?
mikor építették, itt is... kölyök volt még, söpört... talicskázott... amit kellett
beszélt azokról, akik építették a házat?
csak a munkáról... dolgoztam itt én is, mikor kölyök voltam
kiknek?
akik hívtak... szobát is festettem... mégis innék még egyet
újabb sört hoztam
eltette a szatyrába
megfizetik jól a munkát?
megvagyok vele
látom, jól bírja
édesapám is
a faluban harang szólt
tanítom az unokámat... a legkisebbiket... ahogy én tanultam
sokan vannak közmunkások?
ez a rend
mindig?
nem válaszolt
söpört tovább
megtelt a talicska
tolta a konténerhez. Beborította. Jött vissza. Rakodott
készítettem róla egy fotót. Elkészöntem. Visszamentem a szobába. Magam
elé húztam a napló következő lapját

A faluban búcsú volt, olvastam, mézeskalácsos, hinta, céllövölde. A tömegben
kicsit szédültem. Ő átkarolt, vezetett. Csak akkor engedett el, amikor a céllövöl-
déhez értünk.

Három célzásból hármát talált. Választhattam a nyeremények közül. Barna
plüsskutyust választottam. Csillogó üvegszeme volt.

Jó katona lesz az úrfiból, jól kezeli a puskát, mondta a céllövöldés.

A kutyust a párnámnál tartom. Vele alszom.

Tegnap éjjel sikoltozásra ébredtem, a szomszéd szobából. Átrohantam. A Nagy-
mama az ágy szélén ült. A Nagyapa mellette, átkarolta, csak álom volt, nyugtat-
ta. Nem álom, mondta a Nagymama, égett a ház, ott égtek, én futottam. Csak
álom volt, csitította a Nagyapa. Égett minden, suttogta a Nagymama.

A Nagyapa rám nézett, ujját a szájára tette. A Nagymama felállt, homlokon
csókolt. Szeretnék kimenni Karel sírjához, mondta. Persze, kimegyünk, mondta
a Nagyapa. Be kell fizetnünk a sírápolást, feküdt vissza a Nagymama.

lefotóztam a lapot, olvastam a következőt

Anya barátnője ajánlott egy embert a konyhakert rendezéséhez. Kapával a
vállán jött. Harminc év körüli lehetett. Kikapálta a sort. Paradicsom, zöldségek

ka, répa, hagyma. Anya megkérdezte, vállal-e meszelést a konyhában. Ami kell, mindent, mondta. Azt a pár szőlőtőkét is metszeni kell, meg hát azt a fiatal gesztenyefát is gallyazni, ha gondozzák, élél száz évig is.

Mikor befejezte a munkát, Anya fizetett, amiben megállapodtak. Az ember utánaszámolt, jól jön, mondta, a múlt héten fiúgyerek született, tessék hívni máskor is.

ahol a közmunkásemberem apja egykor a veteményest kapálta, most autóparkoló van, gondoltam, a gesztenyefa is lehet már százéves

visszahelyeztem a lapokat a dobozba

tettem egy kört a parkban

üldögéltem a gesztenyefa alatt a kőpadon

faggatom még a közmunkást, gondoltam. Elmegyek az egykori Móring vendéglő helyére, a Sirály étterem helyére is

a szomszédom szobája elsötétedett. Indul ő is a sétájára

lassan közeledett

fömlálltam

maradjon csak, mondta

ültünk szótlánul

elővett egy kis füzetet. Jegyzetelt. Különleges tolla volt, gombostűfej nagyságú világítóval a hegyén

ilyen tollat még nem láttam, mondtam

a múlt évben, amikor itt dolgoztam, egy gazdag holland vendég ajándékozott meg velem, amikor érdeklődött, hogy mivel foglalatok. Maga mivel?, hajolt felém

néhány szóval összefoglaltam

figyelemre méltó

felbátorodtam. Érdeklődtem a munkájáról

hasonló, mondta, az emberi természet

biológia? Pszichológia?

képek... maga hol tart?

anyagot gyűjtök... múltról... jelenről

érdekes... a folytonosság... az ismétlődések... olyanok, mint a panaszos kiáltások

előkapta a jegyzetfüzetét

nem akartam megzavarni, elbúcsúztam

a szobában nyitottam a dobozt. Olvastam tovább a naplót

eltettem a jegyzetfüzetemet és a világító tollamat

a 3-as szoba erkélyére kilépett a szomszédom. Intettem. Visszaintett. Bement, felkapcsolta az asztali lámpáját

üldögéltem még. Felszedtem egy lehullott gesztenyét. Elhajítottam

a szobámban elolvastam, amit a kőpadon feljegyeztem. Legalább százéves lehet a pad. A fa is

a képek színekkel, formákkal fejezik ki a tárgyukat, de mi az, hogy *Tárgy*, írtam, talán az, ami a szavakkal nem közelíthető meg, ami a kép nyelvén jobban megközelíthető... lehet a képnyelv közös nyelv? Ehhez közös tudat, közös felfogóképesség is kell

tíz óra volt. Nyitottam a következő albumot

Giorgio de Chirico huszonöt éves, amikor 1913-ban festi a *Piazza d'Italia* című képét. Jártam az árusokkal, nézelődőkkel zsúfolt olasz tereken. A festményen nyoma sincs a nyüzsgésnek

középen ősi szarkofágra emlékeztető kőtömb, mint az időtlenség tárgya. A háttérben magasba emelkedő torony. Kétoldalt építmények, egymás tükrei, hasonló nyílásaik, kapuk. A bal oldaliak világosak, a jobb oldaliak sötétek, labirintusba vezetnek

felfedeztem a háttérben két alakot. Inkább csak a sziluettjüket

mikor Chirico a képet festette, az első világháborúra készültek a hatalmak. Talán a jövőt jelezték a labirintusokba nyíló kapuformák

töprengtem

elfáradtam

lefeküdtem

álomban üres téren sétáltunk a szomszédommal, beléptünk egy sötétségbe vezető kapun, fogtuk egymás kezét

arra riadtam, hogy jelez a mobilom, a barátom hívott a kiadóból

mi van veled?

elaludtam... sokáig dolgoztam

túlhajszolod magad... maradj a földön

egyelőre az ágy szélén ülök

haladsz a munkával?

azt mondtad, rám bízod, nem sűrgetsz

megkaptam a történész tanulmányát, azt írja, nincs valóság, valóságok vannak, a különböző korszakok hasonló struktúrái a fontosak... mit szólsz hozzá?

mennék a fürdőszobába

a régi vagy

te is

a reggeliző már üres volt. Bekaptam néhány falatot a svédasztalról... utána narancslé

visszamentem a szobámba

magam elé húztam Chirico következő képét az albumból, ezen is üres terek, magányos világok. 1888-ban született. Kilencvenévesen halt meg. Átélté a huszadik század traumatikus évtizedeit

újra jelzett a mobilom

figyelj, mondta a barátom

mást sem csinálok

miről álmodtál?

sétáltam

velem?

van itt egy fiatalember. A szomszéd szobában. Ő is dolgozik

megkaptam a történész...

ezt már mondtad

elküldtem a többi felkértnek. A filozófus egyetért. A frontbeszámolót író is én is...

akkor mit akarok?

nyugtalan vagy... dolgozom

kikapcsoltam a mobilomat

Chirico képein minden valóságos és minden álomszerű, jegyeztem fel, vizuális bölcelet, elsüllyed az időben... mi az, hogy elsüllyed, folytattam, elsüllyesz-
tik, kiirtják, az elnökök, miniszterek, tábornokok meg a talpnyalóik, írtam, úgy,
ahogy valamikor a császárok, a tömeggyilkosok

átküldtem az elkészült részletet a barátomnak

a filozófus szövegét olvasom, válaszolta

ez nem válasz

dolgozom, mondta és kikapcsolt

hasonlóak vagyunk, gondoltam, ez megnyugtató

Chirico következő képét figyeltem. Az *Őszi táj* közepén antik szobor. Balra épület. Ezen is sötétségbe vezető nyílásformák. A háttérben szédítő távolság. Mintha minden forogna, ami a képen látható, eszembe juttatta egy emlékemet

érettségre készülve annyira feszült voltam, hogy fejfájás, szédülés, apám el-
küldött egy neurológus barátjához, forgó mozgást érez?, kérdezte, túlterhelte
magát, az agysejtek felfogóképességéről magyarázgatott

hasonló érzés tört rám, miközben a festményt figyeltem, ugyanis a szobornak
nem volt feje, pontosabban volt, de nem a nyakán, mintha forgó szédület hajította
volna el a nyakáról a kép szélére, már nem is fej volt, csak a mása, kódarab, a szel-
lem kifáradása, archivált emlék, az értelem felszámolódása, jegyeztem fel a címet
idézve, már: őszi táj

vártam, amíg múlt a szédülésem. Lapoztam az albumban

a következő kép: *Ariadné* 1913-ból. Egy év múlva megszólaltak a fegyverek.
Ezen a festményen is kétoldalt nyílásokkal osztott alakzatok hosszú árnyékai.
Középen szarkofágban Ariadné. Szerettem ezt a mítoszt. Töprengtem, mit érez-
hetett Thészeusz, amikor belépett Minótauroszt labirintusába, hogy kiszabadítsa
az áldozatnak szántakat. Ariadné a segítségére siet. Mutatja a gombolyaggal,
amit feléje hajít, az utat a labirintusban. Thészeusz gombolyítja, halad a fonál
nyomán, szembeszáll a szörnyvel

a festményen a szarkofágban fekvő Ariadné nem hajítja el a gombolyagot.
Nem képes rá. A fonál rabláncként rátekeredik. Nincs szabadulás. Nincs úttalá-
lás a labirintusban

valami bevégeztetett, festette Chirico a háború előérzetében, a mítosz sem
segít, a szörny felülkerekedik

becsuktam az albumot

lementem az étkezőbe, ebédeltem

pihentem

Chirico üres terekről, feloldhatatlan magányról, az értelem veszendőségéről,
a labirintusok bejárhatatlanságáról vízionált

megszállott festő volt, a képanyelv megszállottja

magam elé húztam a következő albumot

Országgh Lili képein romok, sírkövek, elpusztult, elpusztított sorsok, megper-
zselt papiruszokon betűk foszlányai

mintha a feltjaik

egymáshoz szorított testek volnának

talán az ezerkilencszáznegyvenhárom marhavagonba taszítottsága élményeként

véletlenül előhalászott magyar állampolgárságát igazoló dokumentum mentette meg

hosszabban figyelve, a betűfoslányok szír és héber írásra emlékeztetnek, a sírköveken idézve az antik világ romjait, intő jelként a jövőnek

újravoltam a jegyzeteimet. Próbáltam tömörebbre fogni

este lementem a tópartra

világított a Hold

távolban magányos csónakot pillantottam meg

mintha az ismeretlen felé evezett volna a csónakos

intett

visszaintettem

talán nem is láttuk már egymást.... mégis...

elsétáltam a gesztenyefáig

üldögéltem a kőpadon

a szomszédos 3-as szobában világított az asztali lámpa. A fiatalember még dolgozik, gondoltam

mikor két éve itt dolgoztam és pihenésképpen kikölcönöztem a hall üvegtárlójából a tölgyfadozot, miután a naplót elolvastam, ugyanolyan sorrendben helyeztem vissza a lapokat. Mint valami koporsóban, régóta nyugodtak

mi lehetett a naplóíró sorsa?

hová lettek a későbbiek? A jutalomnyaralók?

akkoriban az időt megörökítő festmények foglalkoztatták

a szomszédom leoltotta az asztali lámpáját

talán sétára indul

közeledett

nem zavarom?, kérdezte

intettem

leült mellém

hol tart?, kérdeztem

zavartan hallgatott

igyekeztem megkönnyíteni a helyzetét

ismerem a tölgyfadozot tartalmát, régebben olvastam, mondtam

sorrendben voltak a lapok?

nem... csak gondolatban próbáltam időrendet teremteni

próbálkozom én is... egyelőre nem találok a folytonosságot

a kocsi parkolóban felkapcsolták a világítást. Kis Fiat érkezett. Hátizsákos alak ugrott ki belőle

emlékek, mondtam. Nem könnyű összerakni a sorrendjüket... támpontot keresek

eljutott már a filmet hirdető plakátig?

nem

hol tart a naplóban?

belekezdenék Rózsa egyik levelébe

Rózsa nevét úgy ejtette ki, mint közös ismerősünkét

úgy emlékszem, a levél után következik egy plakát, mondtam. Vetítést hirdet a tófalvai kertmoziban. A szélén jegyzet volt: nézzétek meg. Egy emlékező nyaraló – 1981

támpontot keres?

bólintott

elővettem a mobilomat

rákerestem: Tomorrow Belongs to Me

megjelent a kép, megszólalt a zene

ennek a filmnek a plakátja van a dobozban Rózsa levele után, mondtam

a képen falusi söröző kerthelyisége. Hosszú asztalok. Padok. Családias hangulat

vonzó arcú, nyílt tekintetű fiú énekel: a napsugár behinti a rétet, szabadon fut a szarvas az erdőben

kíséri a láthatatlan zenekar

többen bekapcsolódnak az énekbe

lánykacsoport, ők is lelkesen dalolnak

a kép az álmodozó tekintetű fiú ruháját mutatja

a karon horogkeresztes szalag

szögletes arcú, durva vonású férfi is harsogja a dalt: gyülekezzünk, üdvözöljük együtt a közelgő vihart

magányos, lehajtott fejű öregember az egyik pad szélén

a holnap az enyém, éneklí a fiú megváltozott, elszánt tekintettel, a még láthatatlan dicsőség vár ránk

a zenekíséret, mint menetelő tömeg dübörgő lépései

néhányan felállnak, távoznak

a durva arcvonású üvöltve énekel: mutassuk fel a jelet, a gyerekeink is várják

a fiú Hitler-sapkát tesz a fejére, kinyújtott jobb karjával mutatja az utat. Közledik az idő, éneklí, mikor az egész világ az enyém lesz

lelkes lányka folytatja: a holnap az enyém, a holnap az enyém

az öreg gesztenyefa alatt, a kőpadon is üvölt a kórus a mobilomon

kikapcsolom

hallgatunk

megkérhetem, hogy küldje át a jelenetet?

átküldöm

lehet ez is támpont, mondom egy idő után. Mikor eljut a Rózsa-levél végére, a következő lapon ott a film plakátja. Mikor a filmjelenet játszódik, Rózsa hétéves. Ezerkilencszázharmincegy. Hitler két év múlva kancellár

köszönöm, mondja a fiatalember

én köszönöm

mit, uram?

eszembe juttatta... a sorokat is a kertmozi plakátján: nézzétek, ezerkilencszáznolcvanegy... nálunk akkor mutatták be a filmet

készítenék egy fotót, mondta a fiú, amint a mobiljára hajol és nézi a jelenetet

bekapcsoltam, előhívtam az álmodozó tekintetű éneklőt

ha kérhetem, kissé hajoljon előre

így jó?

kissé hajtsa balra a fejét
mögém állt, elkészítette a képet, megköszönte, elbúcsúzott
néhány perc múlva megjelent az erkélyen, intett, intettem, láttam, bekapcsol-
ja az asztali lámpáját
együtt fotózott a Hitler-Jugenddel. Amint figyelem. Mintha mindketten hoz-
zártartoznánk a ház történetéhez. A munkájához
jelzett a mobilom
nem zavarom, művész úr?
felismertem a londoni szerkesztő hangját
beszámoltam az igazgatónak. Elolvasta néhány munkáját. Kihoztuk az első
leprellőnkat. Fiataloknak. Sikeres. Folytatnánk. Talán mégis megjön a kedve
a piac hajtja, gondoltam
most hol van, mit csinál?, folytatta
éppen ülök egy gesztenyefa alatt. Az emberi természetről töprengek
nagyyszerű... a természetről... akár a fákról... sorozat... kezdhethetnék a gesz-
tenyefákkal, aztán tölgyek, akácok, fűzek, platánok... természet... nagyon idő-
szerű...
más munkában vagyok, vettem közbe
van egy másik ajánlatunk is. Tanulságos mesék, gyerekeknek. Szépségről,
fényről. Elsőnek a *Varázsfuvola*ra gondoltunk... Mozart...
felálltam. Megint szédültem. Megkapaszkodtam egy lehajló faágban. A forgó
mozgás visszarepített az időben
apám ül a karosszékekben, a televíziót nézi. Zenebolond volt. Minden opera-
bemutatón a törzshelyén ült. Fiatalon zongorázott. Nem voltam kiemelkedő te-
hetség, mondta, a természettudományt választottam, a biológia titkai és a zene
mélységei valahogy együtt éltek bennem
egy alkalommal együtt néztük a televízióban Ingmar Bergman *Varázsfuvola*-
filmjét
a te világod, képek, képek, mondta apám, mikor a vértékbe öltözött harcosok
megjelentek és a fáklyáik bevilágították a sötétségbe. Figyeld, a felvilágosodás
üzenete
a kamera a közönséget is mutatta, kiemelt egy lánykaarcot. Ámulva követte a
mesét, emlékeztem vissza a gesztenyefa alatt, miközben az angol szerkesztő ma-
kacsul folytatta, az operamesét a gyerekek is értik, hadarta, a fény útja hozzátar-
tozik a természethez, más munkában vagyok, válaszoltam, de köszönöm, hogy
emlékeztetett az operára
elbúcsúztam
felmentem a szobámba
előkerestem a gépemben a *Varázsfuvolát*
Mozart 1791-ben fejezte be. Bergman majd kétszáz évvel később forgatta a
filmjét. Rendelkezett az eltelt idő tapasztalataival. Valami közben elmúlt. A fel-
világosodás eszményei porladtak. Az igazság fénye elsötétül. Elsüllyed. Győzel-
me a múlté. Ezt követi a lánykaarc változása. Sarastro győzelmének reménye
még derűt varázsol rá, de az Éj Királynőjének végső megjelenésekor a kamera
ránccokat mutat a lányka homlokán, lemondást a tekintetében

néztem a végső jelenetet a szobámban, Bergman majd félévszázad előtti felismerését az eljövendőőről. Képekben
kikapcsoltam a gépemet, visszamentem a gesztenyefához
üldögéltem
az angol telefonja, a film felidézése még mindig feszültségben tartott
léptek közeledtek
jó estét, professzor, tényleg jó munkahely a panzió. A kiadóban már találkozunk
a tényfeltáró újságíró volt. Ő érkezett nemrég a Fiatjával
hogyan van a bal karja?, kérdeztem
már használom
nem ült le
a 3-as számú szobában felkapcsolták az asztali kislámpát. A fiatalember dolgozik, gondoltam
munkához látok, mondta a frontot járt
elsietett
rövidesen felvillant a kislámpa a 4-es szobában is